

Rechten ontlennen aan UPO?

Pensioendeelnemers moeten voortaan afdwingbare rechten kunnen ontlennen aan uniforme pensioenoverzichten (UPO's) verstrekt door een pensioenuitvoerder. Zo nodig door een wetswijziging. Dat vindt de Tweede Kamer, die recent een motie van Tweede Kamerlid Pieter Omtzigt (CDA) van die strekking heeft aangenomen (Kamerstukken II 2018/19, 34934, nr. 20). Is dat de oplossing? Volgens mij niet.

DOOR MR. DRS. EDWIN SCHOP CPL

Omtzigt had de motie ingediend na het bericht dat ABP € 3 miljoen aan te veel uitgekeerd pensioen terugvordert bij 700 deelnemers. Uit het jaarlijkse Uniforme Pensioen Overzicht (UPO) was niet gebleken dat zij onterecht pensioen ontvingen. Op het UPO was ook geen disclaimer opgenomen. In de praktijk komt het overigens vaker voor dat pensioenoverzichten van pensioenuitvoerders fouten bevatten.

De regering moet nu binnen een half jaar met concrete voorstellen komen waarmee deelnemers afdwingbare rechten kunnen ontlennen aan het UPO en de Kamer hierover binnen drie maanden te informeren.

Reactie Minister

Minister Koolmees reageerde op de motie met een brief aan de Tweede Kamer van 21 maart 2019 (*Kamerstukken II* 2018/19, 32043, nr. 453). Daarin geeft hij aan begrip te hebben voor de wens van de Kamer, maar dat de verkenning van deze motie betekent dat hij diverse (juridische) aspecten moet onderzoeken. Zodra hij zijn verkenning heeft afgerond, zal hij de Kamer informeren. Daarbij betreft hij dan tevens de evaluatie van de Wet Pensioencommunicatie. Die evaluatie loopt nu en zal volgens de planning de tweede helft van dit jaar worden afgerond.

21 Kamervragen

Tegelijkertijd met zijn motie diende Omtzigt ook nog 21 Kamervragen in. In zijn brief van 5 april 2019 (*Kamerstukken II* 2018/19, Aanhangsel van de Handelingen, nr. 2168) geeft Koolmees in zijn antwoord op deze vragen aan dat het de wettelijke taak van het bestuur van de pensioenuitvoerder is om de pensioenregeling uit te voeren, die sociale partners zijn overeengekomen. Het pensioenreglement is im-

mers bepalend voor welke rechten (en plichten) deelnemers en pensioengerechtigden hebben. In het geval het bedrag van een pensioenuitkering aan een pensioengerechtigde niet conform de aanspraak is waarop de gerechtigde volgens het pensioenreglement recht heeft, moet de pensioenuitvoerder deze uitkering dus aanpassen, ongeacht of er een disclaimer in een brief is opgenomen. Ook als de pensioengerechtigde geen enkele aanleiding heeft gegeven, bijvoorbeeld door fraude te plegen. De informatie over de uitvoering van de pensioenregeling, bijvoorbeeld over de aanspraak op pensioen of, onverhoopt, over de terugvordering van uitbetaalde

pensioenen wegens fouten of doorvoering van verlagingen, moet uiteraard 'correct' zijn, zoals wettelijk voorgeschreven. Bij terugvorde-

Tegelijkertijd met zijn motie diende Omtzigt ook nog 21 Kamervragen in.

ring, zo stelt de minister, is het van belang dat pensioenuitvoerders rekening houden met de omstandigheden van het geval.

Juridisch kader

Informatie op het UPO moet juist zijn (artikel 48, lid 1 van de Pensioenwet). De informatie die de pensioenuitvoerder verstrekt of beschikbaar stelt, is correct duidelijk en evenwichtig, zo bepaalt dit artikel. Maar, dat neemt niet weg dat – zoals Koolmees terecht stelt – het vaste praktijk én jurisprudentie is dat het pensioenreglement de enige bron is van de aanspraken van een deelnemer. Een pensioenoverzicht wordt niet gezien als rechtshandeling van de pensioenuitvoerder waarmee de pensioen-

mr. drs. Edwin Schop cpl
is lid van de redactieraad
van dit vaktijdschrift en
Associate Partner van
Sprenkels en Verschuren.
Deze bijdrage is op persoonlijke
titel geschreven.

uitvoerder een (betalings)verplichting in het leven roept, maar slechts als een informatief bericht. Te veel betaald pensioen kan in beginsel door de uitvoerder op grond van het reglement worden teruggevorderd met een beroep op onverschuldigde betaling.

Onjuiste informatie kan onrechtmatig zijn

Maar onjuiste informatie kan wel onrechtmatig zijn. Het is dus niet zo dat een pensioenuitvoerder met een beroep op de inhoud van het pensioenreglement zonder consequenties onjuiste informatie kan verstrekken. Als de deelnemer op basis van deze onjuiste informatie schade leidt, is de pensioenuitvoerder op grond van overtreding van artikel 48 van de Pensioenwet schadeplichtig (op grond van een onrechtmatige daad). De deelnemer zal echter wel moeten aantonen dat hij schade leidt en dat er een causaal verband bestaat tussen de onjuiste informatie en de schade (artikel 6:162 van het Burgerlijk Wetboek).

En juist dat blijkt in de praktijk heel lastig. Of een deelnemer namelijk gerechtvaardigd mag vertrouwen op informatie van de pensioenuitvoerder die later niet correct blijkt te zijn, is volgens jurisprudentie, en recentelijk nog bevestigd door Hof Den Haag 29 januari 2019 (ECLI:NL:GHDHA:2019:76), afhankelijk van de omstandigheden van het geval. Indien de deelnemer aantoonbaar schade lijdt als gevolg van foutieve informatie of van het herstel van de gemaakte fout, dan kan de uitvoerder aansprakelijk zijn voor die schade. De redelijkheid en billijkheid en de omstandigheden van het geval zijn daarbij open normen en dienen eerst door de uitvoerder te worden gewogen en eventueel later door de rechter te worden ingevuld. Omstandigheden van het geval kunnen zijn:

- Kon de pensioengerechtigde begrijpen dat er een fout is gemaakt?
- Hoeveel tijd is er verstreken tussen het maken van de fout en het herstel?
- Hoe vaak is de foutieve informatie herhaald?
- Hoe verhoudt de fout zich met eerdere informatie?

- Heeft betrokkene op basis van de foute informatie een niet terug te draaien beslissing genomen? Dat kan het geval zijn als hij op basis van de foute informatie met pensioen is gegaan.

Hoe kleiner het verschil met het juiste bedrag, hoe groter de kans dat betrokkene ervan uit mag gaan dat het klopt. Terugvorderen kan dus pas na een individuele afweging van alle relevante omstandigheden.

Zo kan er een parallel worden getrokken met de situatie waarin teveel loon is uitbetaald door een werkgever (ontleend aan www.bvza.nl 'Mogen deelnemers rechten ontleenen aan pensioenoverzicht?'). De lijn in de rechtspraak is dat daarbij – rekening houdend met de omstandigheden van het geval – moet worden beoordeeld of terugvordering van het te veel betaalde redelijk is. Bij toepassing van deze uitspraken in het geval van te veel betaald pensioen, zou dat betekenen dat indien gedurende een langere periode te veel is uitbetaald en het voor de pensioengerechtigde niet duidelijk was of kon zijn dat het pensioen onjuist was, de redelijkheid zich kan verzetten tegen terugvordering van het te veel betaalde.

Er is dus geen wettelijke bepaling die het werkgevers verbiedt om te veel betaald loon terug te vorderen. Niet valt in te zien waarom een dergelijke bepaling wel voor te veel betaald pensioen zou moeten gelden.

Overregulering

Het is erg vervelend als pensioendeelnemers worden geconfronteerd met een terugvordering van een te hoge uitkering. Deelnemers weten dat in de meeste gevallen ook niet. Echter, het juridisch kader is (inmiddels) helder en werkt prima. Door wetswijziging regelen in welke omstandigheden er sprake is van een onrechtmatig vordering lijkt mij onnodige overregulering. Wellicht dat duidelijker kan worden gecommuniceerd dat de rechten volgens het pensioenreglement leidend zijn, of zelfs dat de betreffende deelnemer laat bevestigingen dat hoogte van de pensioenuitkering conform het pensioenreglement is toegekend. ■